

Бистин Загладавыс

Калининград областын Славск районнда «Ясно» колхозтин сирагылы саакчысы Анастасия Семеновна Шаталовна ында «Бистин Загладавыс» дигил тирарлар.

Ол херэежен кижини ында чагай алдаркы эрес-мадырлык ажылы-биле чеби алган. Ол сирини сепкил деп болур—Анастасия Семеновна иштинин карманан-дам ажылдаан шаа-биле алгаш, ындача чаадаарда ажылдап турарларча черле амырал бербес. Ол дээрэе эжинге бир дугаарында дуза-лаар, күш-ажылы алдаркы тоовас кижилерни база-ла бир дугаарында ыятырып каар.

ЧУРУКТА: А. С. Шаталова. СЭТА-ның фотохроникасы.

„Коммунизм дээрге совет эрге-чагырганы бугу чуртту электржиткенге каттыштырганы болур“.

В. И. ЛЕНИН.

Өөрүнчүг-даа, магаданчыг-даа

Бир-ле катап «Элегес» совхозтун сирагылы хойжуларын бирээни Чооду Чалбаанын аалына чоруурунуска, шак мынчаар чугаалап орган:

— Турлаам хову ортузунда. Шаанда чылгы кадарып чораным Тал ховулары ам бистин хойлары-мыстын одары болган. Муң ажыг баш меринес хойларны дуалакчыи эш бойду-биле ажаап, кадарып турар мен. Маана бот-оругла-чарылгалыг хойжу бригаданы тургузар. Дээ турган борбак бажында ток күжү-биле ажылдар кудук бар. Инда кызыл клопканы башытарга, сүт ык-состар дамчытыр аттыгып, онгачаларже саврам бээр, а ак клопканы базага соксай бээр. Сайгылаан чырымын чүгле малчынарнын чурттап турар бажынарныче эвес, а хой, хураган кажааларныче бешин кирип каан. 2000 ажыг хойларны кажаалап, кыргып, тарып боозадып, эм-неп-томпан болур чаа улдергенг кажааны кылган. ынаар база-ла сайгылаанын кириген. Бисте «Родина» деп радиоприемник бар. Малчынар бисте хоступ шактарымызга чылгып алгаш, Москвадан болган Кызылдан дамчыдаларын дыйнап турар бис. Борта моң мурунда хол-биле долап узар кудук турган. Бодал-даа көрүр: муң иртакта ажыг хойларны суггары-биле беш-алды кижини хуну-булдыр сүт долап тура хувээр. Ам дээрэе амыр чүв-дир ийин. Электрини «айбалды» каан башып турар мындыг. Енисейге Саян деп удуз станицаны туткаш, оң уадымын бээр база шөөр дээрин улус чугааладып турар. Оңу черде магад-дасы аржаж...

агымын дуржулга станицанын төп суурунга тудуп ажылдарын калыктар сурулга-биле маш дилдер черин кылган. Оңу тудуу доозулган соонда демир удаанын шөйүп аппарат, дизельдик электростанцияныга кожукчу. Оңу күжү чүгле маш дилдер черин ажылдарында молдук-калдык чедер болган. А өске чуртталга бажынарнында, мастер-скаяда электри лампочкалары өшкөн. Ам канчаары? Бичини күштүг бир станицанын тургузар бе? деп айтырмг тургустунуп келген. Чугаа дуржулга станицаныга эвес, а Бай-Хаак суурга, «Тиледеге», «Межегей» совхоз-тарга бичини күштүг электростанциялар турган. Олар база-ла ажыл-агыйларын электри күжүнге негелдезин долзуу-биле хандырын шыда-лай турган. Сөөлү чылдарда Кызылда бус-турбиналыг электростанцияны күжү долзуу-биле ажылаттынмай турган дээрин билер бис. Анаа халас чыдар улут күштү Таңдынын ховуларыне сывырындак демир дамчытыр чорудупса кандыгы деп айтырмг тургустунуп келген. Сөөлү ийи-үш чылдарын дургузулда дуржулга станицаныга, район төвү — Бай-Хаак суурга, «Тиледеге» болган «Межегей» совхозтарга Кызылдын бус-турбиналыг электростанциялардан белик волтуугу электри шугумун шөйүп чедирген.

рынга дыка таарымчалыг болган. Таңдынын девискээринге ол чүтү-ла укур-дузалыг электри шугумун тургузарына Николай Бирюков, Вячеслав Раевский оларын удурутп турары электри-монтажчы бригадалар улут салымшыкын кириген дээрин демдегалер ужурулу.

Таңдын таралаң черлеринин бирээни болур Таңды району электр-жазы ажил ам-даа уртуучулеви-шаан. Көдө ажыл-агыйнын дуржулга станицанын Кара-Чыраа деп черде хойжу бригаданын төвү тудуп турар. Ол бригаданын төвүче электри шугумун тудар ажил эгелээр. Келер 1964 чылдын эгелдине Кызылдын электростанциянын тогу бригада төвү — Кара-Чыраага бээр болган ажылдагы кирер.

Амгы уеде Балгазында «Революциянын чабыжы» колхозту тавары «Совет Россия» болган Каз-Хемини «Тиледеге» колхозун электр-жидер ажил тудуу чоруп турар болган удаас доосту. Оңу кылым тур-дурар дыка солун: «Тиледеге» сөөлдүн 35 киловольтампер күштүг электри шугумун Балгазыга чедир-ген. Инда 560 кв. киуштүг подстан-цияны тудуп турар. Ол подстанция-дан «Совет Россия», «Революциянын чабыжы» колхозтарже, «Тиледеге» совхозже 10 муң вольт күштүг шугумун чорудар. Ол электри дам-чылар шугумун турарында көдө электржидерини мурнакчы бригадаларын бирээни Павел Стажкинни электри-монтажчы бригаданын ажилдап турар. Ам артка 5—6 километр черге адагаштарын тургузуу, подстанцияны Кызылдын электростанция-биле кожутар. Колхозтарда 10 муң вольт электри күжүн чедир-ген 35 киловольтампер күштүг булгаары каттап чык болур. Павел Стажкинни бригаданында чолаачы, электромонтажчы Воробьев, электромонтажчы Юркович олар белик бугурукчулук ачылдан, мурнакчыларга санадып келгенер.

Каз-Хемини «Совет Тыл», «Бурзугар» болган «Октябрь 30 чылы» колхозтарыне Кызылдын электростанциянын күжүн чедирер ажил 1962 чылда эгелден болган 1963 чылда доозулган. Уд ажыл-агыйларын шаңдарында, тудуу черлеринде механизатор Кызылдан барган ток күжү-биле ажылдап турар.

Каз-Хем районун колхозтарынын Улут-Хем бо чарында фермаларын электржидер ажил эгелээр. Ол де-вискеге четир санлыг адагаштарын тудуу мастери Иван Илофанович Лубошиковка удурткан тудугчулар белеткээр.

Би-Хемде «Өкө», Улут-Хемде «УТКА 25 чылы», Таңдыда «Элегес» совхозтарда бичини күштүг электрстанцияларын орнунга улут

күштүг станицаларын тудуп, бригадаларын болган фермаларын механизатор херекке «Көдө электротудуу» тудуу-монтаж участогунуң коллективни боттуг дуаны көргөскөн. Саны хой-даа болза күжү эвеш станицаларын орнунга, улут күштүг, эвеш станицаларын туткаш, ажыл-далга киригеш, белик волтуугу электри шугумун тургусканын энергияны бот-үнезин чингедиң, хой-хөй тонна кыпар-чаар материаларын камнап ал, механизатор кадрларын хостар арганы берген.

Би-Хем районче Кызылдын электростанциядан электри дамчылар шугумун тудар ажил келер чылдын планында кирген. Ол району электри шугумун тудуп турар уеде Кызылда да-руда комбинатынын электрстан-циянын ам ажилдап турар дөрт турбинанын кырынга 6000 кило-ватт күштүг бешки турбинаны немей тудар болган оң күчүзү Би-Хемини ажил-агыйларныче улгалтар.

«Көдө электротудуу» тудуу-монтаж участогунуң коллективни бо чылдын бирги чартында тудуу-монтаж ажылдарын планын 110 хуу күтүседиң, СЭКП обкомунун болган Тыва АССР-ини Министрлер Чөвүленин тудат организациаларынын аразында шилчир Кызыл тутун чаалап алган.

Коммунист Вячеслав Раевский, комсомолчу Борис Головин оларын коммунист күш-ажыл бригадаларынын ады даш демжежиңи бригадалары, Александр Терехинни удурткан бригадалы чыл эгелдинде көрү кончү эки ажылдан, ай санын планын даалгаларын 120 хуу-дан куудалтайп турар. Прорабтар Первахин, Семенов, тракторист Голубцов, чолаачы Клеев, монтажчы Салчак мынша мурнакчыларын саны коллективте өскөн.

Ам бо хүнерде көдө электр-житкен август, сентябрь айларын бугурулге планын чедикшиңни күтүседиң алган. Октябрьдин социалист Улут революциянын 46 чыл өюнга уткуштур социалист чарышты калыктаркан. Олар бугу улустун байырлыгына алдар кылдыр Каз-Хем районун төвү — Сарыг-Семке Кызылдын электрстанциянын тогу чедирерин хүдөөсүн.

Байырладын бугурулуна Сарыг-Сеп суурга Кызылдын бус-турбина-лыг электрстанциянын күжү ылавылда чедер. Ол дээрге көдө электржидерин бугу улустун байыр-ла-лыга төлөнтпг белээ болур.

Бо бугу бистин Коммунист партиямыстың, Совет чазавымыстың ленини национал политикамын херек кырында боттанышкымы-дыр.

Д. ЕНДАН. А. ИРГИТ.

Амыдырал хандырылганын шылгаракчызы

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлени болгаш ВЦСПС «АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГАНЫН ШЫЛГАРАКЧЫ-ЗЫ» деп херек демдэн бадылар дугайында доктаалды хүлээп алган. Коммунал-хандырылга бугурулгенин ажилдакчыларын профессор-лелдеринин ТН-зынын даргасы В. И. Москалев «Совет Россия» солунун корреспондентизи-биле беседезинге мынча дээн:

— Амыдырал хандырылганы болза, ыны-бүрү бугурулгелерден, ательелерден, прокат салбырларын-дам, чурум тырттыр чөргөлдөн болгаш өске-даа организациалардан тургустунган, улус ажил-агыйнын туснаймыттыңан улут адыры болур. Чурттакчыларын хандырап ажилыште ийи миллион ажыг кижи хаара туттуңан, бистер театр баар, ном номчунар, кинолар хостуг шапты камнап алыры-биле, хой сангыг билик ажилындан адырып алыры-биле өлөрүн савгыш човашкынын дузаын ап турар болгай бис. Нептенгей болгаш тоагары-биле организациаларында амыдырал хандырылганын албаны дээрже — социал-дыг депшиңгенин орунтарынын бирээни. Оңу чурттакчыларга улам-на чокушаладыр, элтиг болгаш чийк өртөмтү болдулары хунуң негелде-зи болу берген. Амгы уеде Федера-цияның хоорай, суурларында чэши-нең хеп дараар ательелер, көмүч чоруу мастерсиналар болгаш туснай-мыттыңан бугурулгелер тургустунуп турар. Ол болза амыдырал ханды-рылганын чаа, мурнакчы болгаш негелде улус хейри болур.

«Амыдырал хандырылганын шылгаракчызы» деп херек демдэ ки-жи дугайында, оң хергелениң савгы салымшыкынын болгаш икчээ-гейниң херечизи болур. Оң-биле чарыштарын эгелекчилери — ажил-чынар, албан-хаанчылар, инженер-лер, ажил-агый удурунчуларын шаңдар.

РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлени-нин чанында амыдырал хандырыл-ганын Кал эргелери биле коммунал-хандырылга бугурулгенин ажил-дакчыларын профессор ТН-зы, автономнү республикалар, край бол-гаш область куусионарнык база Моссовет биле Ленсоветтик, амыды-рал хандырылга эргелерди бугурул-гелерин болгаш албан черлериниң, организациаларын кирип илгел-ниң ёзуугар ол шаңалды тыспыр эр-гелиг.

Херек демдэн бугурулгениң уду-рутчузу ажилчыларын болгаш ал-бан хаанчыларын ниити хуралынга тыспыры. Шаңатканнарга туснай шылыгыны тыспыр болгаш иу-ажы дептеринге туснай демделди алыр. Ол шаңалды алганар чур-талга болгаш амыдырал хандырылга таласы-биле артын эргелерин болур.

Тарып боозадышкын

«Найрал» совхозтун мал ферма-ларында тарып боозадышкын мас-садыг чоруп турар. Бо хүнерге чедир 688 инектер, 9521 баш хойну тарып боозаткан. Бо дээрже өрткен чылдазында ийи катап хөй. Мал ажылчыны бо чугула кампа-низын Кызыл-Дар салбырында эки организациан. Салбыра 294 инек-терин, 5663 баш хойну тарып бооз-аткан. Тарып боозадышкынче совхозтун өске-даа фермалары ки-чээргейи салган.

Д. МОНГУШ.

Василий Иванович Никулин Кызылдын улутлуг комбинаты-нын чазанылга цегиниң мурнакчы ажилчыны. Улут Октя-брьнын 46 чыл оюнга уткуштур ажилдавышаан, бугурулге пла-нын ол 150—160 хуу күтүседиң турар. В. Никулин Кызылдын чаа тудуларынга бажын эжини-ң болгаш согаларын нарын чүддерин белеткеп турар.

— Шалыпкын ажылдаары — Улут Октябрынын оюнга белээм болур — деп, ол чугаалаан. ЧУРУКТА: чазаныкчы В. И. Никулин. Фото С. ФЕОКТИСТОВУУ.

Чоннун контролю

«Торгалыг» колхозта маш матери-алдарын шын эвес ажылгап, төт-чегелер турар дугайында хомудалар үнүп тургулаан. Колхозта парти-курне контролюнга дуулаар бөлүктү келжигинери болгаш комсомол-чу прожекторлар чонун иштинден үнүп турган ол хомудаларын дугайында хомудалар чурткан.

Ажылдарын түнели мындыг бол-ган: «Торгалыг» көдөкө чыл бүрү-де тудууга ажылдары-биле ийи-үш муң кубометр ышты белеткен, хөй чарылгалды үндүрүп турар. Оңу ийи ийи сууругу улут көдөкө болганда, күдүктү албан черлеринге болган контролга олары-биле хөй топкак ышты база белеткен турар.

Иштинин черенги-биле белет-көөн маш материалы чамдык алыс-бак-чыскан кижилерин хуузуна негелдезинге халас шылгээттинип, колхозка улут ногаар болуп турар. Колхозтун чолаачылар боттарының эдилеп турган машиналарын кара-туралында ажылгап, колхозтун тудуу ыжын оорлап чүдүрер, школа, эм-неде черлеринге белеткөөн топкак ышты дүе оорлап дажылдаш, класовкалар чоруктар көвүдөөн. Оңу уламында Чоа-Суур эжелеткенин 27 кубометр олар ыжындан 8 кубометр артка. Чолаачылар — Базы-

оол, Анай-оол, Тегус-оол, Санзай, Чактаржал, Кара-оол, Баты-Суур олар колхозтун Ак-Кара-Сууда белеткөөн тудуу ыжынды чеди маш-на чүгүп кара-туралында өсөргүп алганар.

Бо бугу ыштын өртөөн кым-даа кассага төлөөн, маш ажил-агый-нын төдөзүндүн кым-даа билет са-дып албаан. Колхозтун белеткөөн ыжын кижилер хуузуна өсөргүп ал, бажынарнын класовканын, хер-имин кылып ап турда, културга албан черлерини херимнери чөк болуп турар. Чамдык колхозчуларга чуртталга бажынарны чедикшиң турда, түүтү ыжым чолаачыларын хуузуна ажылгап болуп турары шын эвес.

Колхозта партия-хүрүнө контро-люнга дуулаар бөлүктүн актив-биле кайтышкан өөрөгүнга хыналдыны түнелин чугаалашкан, халаска ажалгаан маш материалды болган өлү өсөртүлгени ажылгаан машина-ны шугулуну бугурулуг кижилер тарып ёзуугар төлөттирер деп шилтирилээн.

Т. ДОРЖУ.

партия-хүрүнө контролюнга дуулаар бөлүктүн келжигини, өвүр район.

КОЛХОЗ ТӨВУ ТУРГАН СУУРДАН ЧАГАА ТҮҢНЕЛИ КАЙЫЛА?

Бо чагааны Чөөн-Хемчик районун Бора-Тайга суурдан бижип тур мен. Суурун богула байдалы бижиринин мурнука «Сут-Хөл» совхозта ниити чамдык байдаларын касы келер каптаал.

Сут-Хөлүндө болган совхозтун салбырлар төптери суурларда кара-каа өккү, кулакка дымнагыр чеп-честерини каймын ол дээр бээр! Сут-Хөлүмн ажилдезиниң бажы-нары чарыкчыг көстүр аларган: сонгалары үрелик, иштижи, даштык шугукуталары хооругулап калган, херимнери үрелик. Чамдык чуртталга бажынарнын кырышап, класовканы чөк.

Салбырлар төпттеринде саман-биле (кохоттар турда) ылган бажынар хавалары арте-буртугу шыңгыг үрелген хоораларын арышканын шыкша, арзан берген тургулаар. Алша-херинги, күш үндүрүп турган кылган ол тудуларын чедир кылып алган болза, ам чуртталга бажынары болган турар ийик.

Салбырларын хөй-хөй чуртталга бажынарнында, ылангыч суурлар кылдында, дурумчулар ужулда бажынарда электри чырыктык кири-тинөөн. Совхоз директору эш Со-ловьевка бо дугайында айтырмг туртууга, «проезда тымсыбайн тур, тымша-ла электрини кийер бис» деп азын-ла турар.

Совхоз ажилчыларын бажы-нарыга арыг-шевер, културтук чуртталга бош чарын чоруп тур-да, бажынарнын сийги кылдыр чуга-лайлар айтырмг шилтирелеттин-мейи турар. Совхозта-даа, рабкоопта-даа чугай чөк. Моң мурунда Ин-жинден-даа, Ары-Аргалаан-даа чугайын өртөдүн турган. Ам оңу чөтү организациаларын турарың.

Бо болган өске-даа айтырылганы эш Соловьевка чон тургузул-ла турар, а директор азын-ла турар. Кижилер ам өчөгөл төткөш, мыттанас аларган.

Моң чурттап турарым Бора-Тайга суурдан чамдык чактерини көргү-

хемчеглер алып дугайында хурал илдинден азын-даа турар. Иччала-даа оң боттуг түнелин көзүбейн турар.

Бугу чүренин кижиге, кижини чагай чоруунга бараалгадыр деп партиянын Программасында айтканын кижини бурдуу эки билер. Иччала-даа ажылчы чоннар боттарынын сон-гуп алган депутатты эш Е. П. Соло-вьевтун мурнука бо үстүнде айты-рылганын тургузуу турар. Партиянын негелдези болган чонун иделели хемчеглер алырын далаштырып тур.

О. АЛЕНСАНДР.

Бора-Тайга школынын башкысы.

Сурун-оол биче чамыдан малга мык чоран.

— Хураган сирбектеве, откылашка кирдиң, дөспөс кулугур — деп, азын оңу бо-ла чемелээр турар.

Школада чылдарында ол чайын аалынга келген, ала-незиниң кел-гелди дуулаакчыны болу бээр, ху-раган кадарлар, хөй кадарарын, черде мал аразында үмөс оол чоран. Калган өренин турганда, аалыне мынчыл чагааны бижир турган:

— Эргим ачай, ажай мал-мага-ниң чарам хураганарым чы турар деп, оларын баксартпайн эки хайгаарар силер, шумка!

Амдыралы мал-биле холбаш-каны оол чеди каласы дооскан, алазынга дуулаакчы кадары бо-луп кирген. Алазы Даржа Мор-тубович Моңгуш мык огуру чер-де элериң алган, хөй кадарары-нын арта-дуржулазын бо-ла чугаалай берген чоруу.

— Кол-ла чүе малды кайы-да уеде шушутуруп маңаштырбазы болуу, дозуп кадарарга тоду-даа, семс-даа, эткер, дукур-даа бо-лур чорор огул — деп, ол хөй улаа огулунга чугаалап чоран. Эр бооп огул келген, Сурун-оол мык болго Сут-Хөлдүн Мык Оргу. Шөлге, чайын — Кызыл-Тайканын

КОМСОМОЛЧУ ХОЙЖУ

Шөв-Бажында хөй кадары, кылган ажылынга багай дилер-пейи ажылдап чоран.

Ол 1957 чылдан 1960 чылга чедир Совет Армиянын албанын эрттиргеш келдир, ада-нези мал-данын оңа-менди маалдан, ка-ланын чамдык чурттап органарың.

— Че, мык ада-не хүлээлге-дерин күүсөдир маалым-биле күсе-дил келдирер, силер мен солап ажилдап киретпейн, а силер бо-лор диндик хире-чегер-биле дуза чедирип чорай-ла силер — деп, Сурун-оол элээн каш хонган чугаалаан. Шынап-ла огулунуң сүмө-зыне ада-нези бир эл-сеткил-биле каттышкан.

— Кыргыз улус хөйүң хөрөн-чезин камгалаары берге-дир, ич-чазы-даа бис малдан чарылбайн сээ-биле кады каратканың, не-мере дузаны көргүзүп чорай бис даан, огул — деп, Даржа Мор-тубович сеткя ханышкымы-биле чугаалаан.

чоорту өзүп чоруп олурган. Бо чымын оңу ажылынга өөрүнүг түндүлөр көстүп келген. Хөйжү кижиниң кол көргүзүү энт, дүк, хураган-на болот. Ол богула бажылаан 300 хондан 326 хура-ганын, тыва уксаалы хойларын бирээзинде-не 2 кг 200 грамм дүктү кыргып алган. Бо дээрже «Сут-Хөл» совхозтун байдалына эки көргүзүү-дү.

Бора-Тайганың амыктары оңу орук айткыч шолбанымыс дийип турары таварылга эвес. Чокта чаа ол суурун амыктары ботта-рымың комсомолду ажа мурнакчы хөйжү Моңгуш Сурун-оол-биле со-лун ужуражышкымын органи-застан. Малчы-биле ужуражы-рынга холбаштыр көдө клуб маңчынын 1960 чылдан бээр өр-дүгүлгенин тускай диаграммага көргүскөн. Ол мышка республи-каның мурнакчы хойжуларының, салыкчыларын чурттарың ко-руугулары-биле кады делген аска. Клуб ёзуугу-ла малчы кижини-биле ужуражырынга таарыштыр каастатылып дериттинген турган.

Моңгуш Сурун-оол 1960 чылдан бээр Бора-Тайга салбырынга улут кадарчы болуп ажилдап кирген. Оңу көргүзүлгери чаа бүрүе

циязымың секретары Ондар Бак-мыс кезээни ажилып, комсомол-чу хөйжү эш Сурун-оол-биле чүү дээш ужуражып турарымың ужу-рузанын чугаалааш, алаа өсө бер-ген. Ол илдерге үнүп келгеш, мынча дээн:

— Эргим амык өңдүктөр, чам-гы чер чурттугларым, мөөң бө-дүдү куш-ажымын белик-биле үнепел турарыңарга сеткилмиңиз ханымдан өөрүп тур мен. Хөйжү чугаалап чорудар, силер мөөң ажил-амыдыралымын эки билдир болгай силер. Бистер шуштуус чырыктык коммунизм үзгелде чурттап, ажилдап, өренир аас-кежиктигер бис. Ынчагыш ком-мунизмниң херээ дүргөдөзүн дээш, каш дилкыр күжүмүшүмүңгү ажилдаар ужурулу бис. Мал ажи-лын салбырлар дугайында пар-тияның болган казакты салып турар сурулгаларын амдыралың боттадыр дээш моң соңгар улам кызымаккы ажилдарымын силерге быжым-биле бугурулдуң тур мен.

Ол кезээге чүе чугаалаан амы-к кижилер кадарчы Сурун-оол-

дуң ажилга кызымаккы, эрес-со-руктуну, оңу бөдүң мөзү-шаны-рын чымыг сөстөр-биле чугаалаан. Ынчагыш олар боттарыны орук айткычы комсомолчу Сурун-оолдуң ажил-ажыны, амыдырал-чуртталганын улут чедикши-нерин болурун күзөп турганар.

Биз ажилчы хөйжү оңу амык өңдүктери ол кезең бөдүң беле-стерин тышканы, Бора-Тай-ганың амыктары малчы-биле ужуражыла кезээниңе солун концертти база бараалгаткан.

Хөйжү эш Сурун-оол хөйжү бригаданың келжигинери-биле кижини белеткериңе идеяк-дыг кирештир. Мал ажилчыны чугула кампаңызын хөй тарып бооз-дарымыңгү ажилыңа ол улут салымшыкын кириген. Бо күзүн ол хөйжү бригаданың 1120 хон нарын дүктү кошкарларын үр-э-зи-биле тарып боозаткан.

Ажылдыг үш-ини тып алган амык малчы Төрзөн чуртуңу моң соңгар негелдешиңкини даш, чоңуңуң иделели алар-дык-биле күсүдөр, күш-ажылы коммунист күзү-биле көрү, ажил-га чаа-чаа чедикшиңнери чеди алган сурулганы бөдүң мурну-да салып алган ажилдап турар.

К. КЕРТЕК.

Хойжу бригаданы быжыглаар

Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» кезде ажил-агы артелинчи баштаар чери тускай артелинчилер болгон хойжулар-биле чугаалажык көргөш, республика-ны чамдык колхозтарынын болгон совхозтарынын улгери-биле колхозка бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригадалар тургузарын 1962 чылда шийтирилген. Ол шийтир Бугаар Эрбектин Хондей-Аксы деп черге эрктен чылдык декабрынын ийги чартымында № 1 бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригаданы организаастаан.

Бригаданын составына 10 хойжу өрөгө бактап кирген. Бригада тургустунуп эгезерде, 2.277 баш төрүүр хойлары, 863 баш иртерин анза быжылган. Тус-тус коданнар болуп алгаш, ой-чак сапалар көжүп чоруурунга боозаар бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригаданын аяктыг чүдүдери хой дээринге колхозчулар удурукчулары болгон тускай артелинчилери, ылангы хойжулар бригаданы организаастаарда чугаалажык, анза бүтүрүп турган.

Шынап-ла бригада бооп алгаш ажалдаарга аяктыг дээрин, оон организаастаанынын баштайгы хүнеринден эгезеш бригаданын кежигүнери билип, оларга быжылган бүтү хойлары менди кыш аягырарычте, хойларын оодашкынын эки эртериниче бүтү күжүп улагуларын ажалдык кирипкен. Бо чылдык январьнын төнчүзүндө аяк оок үедө бри-

гаданын төрүүр хойлары өөддөлүргөн. Хойларын оодашкынын колдуунда, бригада төвүнчө организаастыг эрктен. Ычан колхоз-тун-даа, Эрбек участка-тун-даа, удурукчулары, тускай артелинчилери бригада төвүнчө түгүлү барып, хойжуларга кино, концерт көргүзүп, лекция, беседа кылып, мал чемери сөөртүрүп организаастап, хойжуларын чүткүдүг аякчы сорук кирип турган.

Хойларын оодашкынын колдуунда-ла март айнын төнчүзүндө доосту берген. Бригада бо чылдын ооддан 2.202 хойлардын нийтин-биле 1.614 хураганарын камгалап алган. Хойжу О. Соуду-оолга быжылган, колдан хойчу хураганарын четче камгалаттынып алдыган. Оон өсө хойжулар колданырындан хой чаш хураганар хорал. Чүгө дээрге, өл ыш-биле туткан шык калажа хойларын оодданып, хураганарын хулап алганындан хураганар массалык-биле аарып, улуг хорамчага таварышкан. Ычанга хураганар алып талазы-биле хулазганын бригада күөсүдүн шийдаан.

Хураганар алаан дөрүгүп, оотка кире бээрге, хойжулар эки оदारыг, суттагыч черлерге тус-тус коданнар айы-биле хойларын оदारладып семиртишкан. Дүк

кыргыздын чедикшигине доос-кап, сизен белеткелинге база иденкейли киришкенер. Хойжулар кессе чогуур сизен шадерини сизенин бүтүнү-биле кезип, 12 улуг, 4 бичи сараатарын тургузуп, оларын догандыр кажаалаан. Ычазажок сизенин хемчөөн, хулазп алып журауу хуви бригаданын бригадирин эш Ойдуу-оол, үчөтүн эш Тынтык-оол олар ук сизенин амга чедир хемчөөзөн болгон хойжу бригаданын күжү-биле чогуу каш тонна, центнер сизен белеткелинге-нил дээринин талазы-биле түгүлүндү үндүрүп чадап каан. Ол ыш-каш бригаданын бо чылдын кыргач дүгүнү үчөдүн зоотехник эш Михайлова база ындагы аякчы-биле буздурганымдан дүк кыргыздын тодаргай түгүлү үн-жам.

Хойжу бригаданын аяктыгына колхоз баштаар чери-даа, хойжулар боттары-даа бүтүрүн болгон моон соңгаар улам эки түнөдөр чедип алдынар дээринге бүтүрүп-даа турар. Ындыг бригада бот-оруга-чарыгалыг бригаданы организааст талазы-биле быжылгаар-оон аяктын улам экижерде дугайында колхоз баштаар чери-даа талазында бот-оруга-чарыгалыг бригаданы организаастаарга аяктыг дээринге чедип барып болбас.

Бо дугайында хойжуларын, ылангы хойжу бригаданын бригадирин чогуу коммунист, дугайында хойжу Ховалыг Шажаевич Биче-оолдун таарымтайын жомуп, чугаалап турары черге чөштүг. Оон-биле беседага өл мынча деп чугаалаан:

— Бригада тургустунганын эгезинде, ылангы мал оодашкынын үзүндө бригаданын бүтү кежигүнери аяк организаастыг ажалдаанар. Колхоз баштаар чери-даа, участка-тун-даа талазында бистин аяктыгы-биле талка сонуурган, мал чемериин түгүлү чедирин берип, бригада төвүнчө электир-биле чырыдып, хойжуларга кино, концерт көргүзүп, лекция, беседа кылып, биске тодаргай дуалы чедирип, бистин сеткилени өртүп турган. Ындыг бригада-да өл чорук үр болбаан. Мал оодашкынын доозулган соонда, колхоз баштаар черден бистин бригадаке кичөөн-гөй илези-биле кошпай берген. Бригаданын хойжуларына колхозчу удурукчулары, тускай артелинчилери көчүгү ховар каап турар. Зоотехник эш Михайлова чоруп-ла турар кизи, хариин. Ычазажок бистин аяктыгы-биле тодаргай дуа көргүзүп турар. Колхозта партом секретари эш

Бессмертных малчынарга шуут келбес дарга-дыр. Колхоз төвүнчө олуруп алган, та чүчү кылып турар кизи чүвө ийик. Хойжулар ортуунда политикажидилгелиг ажал шуут чоруттунмай турар. Бригадага быжылган малды бригадага баш билиндирбес, кайы хамаан чок сайгарар, бригадага хамаарышпас коданнардан мал немээр, оон үчөт-отчөт будулар чорук бар. Чүгө, 683 баш иртериниче дүгү киргиттинмаан турда-ла, колхоз баштаар чери ук иртерин күрүнчө садар эш планында кириштир дужааттырган журундан ийн тона аяк дүк бригаданын план күөсөдө-ниге кирбей барган. Бир дарга келген, бир аяк айтышкын берип, оон база бир дарга келген өскө айтышкын берип, бистин аяктыгы-биле саптык кадар таварышталар тургулаан. Бригаданын төвүнчө тудулары калбартырычте колхоз баштаар чери кошпай кичөөнгей салып турар. Бо чылдын бригада төвүнчө бир теплякты, бир кызы булуңу, чуртталганын алды башкын тудар дөн. Ам-дында кылдыган чүвө чок. Бригадага ажалдап турар өн өрөгөдөн чүгө дөрт хойжунун кыш-тагарында эри багай бажыч-чыгаштар бар. Оон ында бистин

бригадада кандыг-даа техника быжылгатынмаан.

Колхоз баштаар чери-даа талазында боттук дуаламчы чок-да болза, бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригаданын кежигүнери боттук аяктын улам экижерде, малдын баш санын өстүрүп, оон шынарын экижерде, продукту-луун бедидер дөшт шулуругу ажалдап турар. Маңа тодаргай чикеш болза, бо чылдын хой тарып боозалыгы болуп. Бригадага хой тарып боозадыр ажал сентябрь 1-де эгезеш. Оон бээр ийн кодан аяк 968 хой тарып боозаттыган. Баштай хойжу Чамы Киров-тун, оон соонда Маалы Самаанын ховар тараан. Ам Оюн Соуду-оолдун 367, Ховалыг Биче-оолдун 399 баш хойларын тарып турар. Бо аяктыг үрөлдөдүрүчтехник Василий Тарма, кошкарлар каларчы Кызыл-оол, ветсанитар Маалы болгон хойжулар боттары кызымаккай кирип турар.

Ындыг бригада-да тарып боозалыгы аяктын аяк оокм чоруп турар. Чүгө дээрге, тарып боозалыгы пунктузуну бажымын оон, өл-тамында температура чок, үрө алып кошкарларга бээр немелде чедир: сизен, суза, капуста, морковь, сүт, дага чуртамын үзүктө-чишкенин хандыгын турар.

Ол чемериин чамдыгынын шынары база багай. Чикеш, мал чир аражок карарып баксырап сизген, довракка борашкан капуста бургулери өккөн турар. Морковь болгон сүт шуут чок. Оон журундан кошкарларын хөй, эки үрө бээр артазы кудулуп турар.

— Бо бүтүнү өй-шанда хандырып бээр болгон агаар-бойду-тук байдалы чыгып турар болза, ам артка ийн кодан хойну өк-табры 20-ге чедир бүтүн тарып боозадыр арга бар — деп, үрөлендиричи техник эш Тарма ба-дыткан турар.

Хондей-Аксинда бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригаданын кежигүнери шуштуу аяктын дөшт кызымак, ак-сеткилди, найбардык колхозчулар. Оларын моон соңгаар улам эки ажалда-рынга чогуур деткичче керек. «Кызыл тараачын» колхозтун баштаар чери-даа оон тускай артелинчилери, Эрбек участка-туну удурукчулары хойжу бригаданы организааст талазы-биле быжылган, оон практиктиг аяктыгы боттук дуалын көргүзүп, малчыларын ажалдыр-ла-чуртталганын докта-мал кичөөнгей салза чогуур.

С. ЧАМЗЫН.
(Бистин тускай көрү).

ЧУРУНГА: А. Д. ПЕНА.
СЭТА-ның фотозоникасы.

Чуртталга тудуунче кичээнгейни күштелдирер

(Кызылдың партия-ажал-агы активинин хуралындан)

Октябрь 9-та СЭКП хооркомунун хуралдар залына партия-ажал-агы активинин хуралы болгон. Анза хоорайнын бүтү туду организаастаарынын кызык активи кирипкен.

Актив хуралына хоорайда чуртталга тудуунчу чоруп турар байдалынын дугайында СЭКП хооркомунун секретари эш В. Б. Добромислов илеткеп кылган. Ажылчы чоңуу амдырал-чуртталганын улам экижерде дөшт. Коммунист партиянын болгон Совет чакатын хүн бүрүдө сагыш салымшыкынын ачызында хоорайнын чуртталга тудуунга капитал салымшыкынын хемчөөн чык келген туду-на улам өзүп турар.

«Кызыл кезде туду» (эштер Зандев, Самофалов), «Суг ажал-агы» (Петенев, Власенко), Элегестин шахта эргеледи (Лозов) болгон оон-да өскө туду организаастаары чуртталга тудуларын ажалдаа кири-ниги-биле күөсүдүн, дээр ажалда-нын илеткели демелген.

Оон-биле бергелештир хоорайда чуртталга тудуунун аяктыгына улуг четпестерге илеткели доктаган. Хоорайнын туду организаастаары чуртталга тудуунун аяктыгына кирип тургаш, эрктен 9 айларын ишинде чүгө 8,9 муң дөрбөлчү метри дужаалганын азы планын 43,5 хуу күөсетенин, ылангы «Кызыл

Чоннуң негелдезинче көрнүр болза чогуу

Бистин партия болгон чаазаамс ажалчы чоңуу культуругу болгон материалдыг хандырылганын эки-жерден эң чугула сорулгаларын бир-разы кылдыр көрүп турар.

Ындыг турда-ла Барыин-Хемчик районун чамдык ажил-агы организаастаарынын удурукчулары өл сорулганы күөсүдириче кичөөнгейн ыракта-ла четпес салып турарлар. Оон чикчөөн «Шекпөр» совхозтун бир улуг салбырынын төвү — Ден-Терезин сурунун чуртталгаларынын хандырылганын байдалындан-на тодаргай көргүзүп болур.

Сууга Барыин-Хемчик районунун магазини мурунку чылдарда чүгөр ажалдап турган. Ычазажок райондук баштаар чери сиз аяктыгына калдырып шып шилпий албай, душкан-на кичирерин чоруптуу турарын уламындан, өл магазинге ажалдап кирген сизгилер ай-даа чедир орта сизгилерден. Эзелчегил санаашкын болтура-ла хөй түнүчү самчылдап кылган кичирин ажалдан тидиреш, оон ортуна чаа кичирин кирер база магазини үр үе хазы чачтык болгон. Шак мындыг байдал-биле сурунун магазини сентябрь эгезинден өөлүгү хуверге чедир хаалгып туруп келген. Магазин аяктыгында-даа анза чоңуу чугула хергелелинги бараанарын кири-бей турарын демелгеле чогуур.

Сууда пекаринин аяктыгы база көчүгү четпес, өскө бажыны септет-тимжээ, ары-шевер өвөс. Анза хүнде бажырган хлеб сурунун чурттал-галарынын чартык кезинге-даа че-дишпес, мында букаларын улуг-би-чезин-даа ылап, децилейей, бирөө-ни-не 30 көпөккө салдыган турар.

Эки шынарлыг хөмүр дашты чонга бээр

Хөмүр даш тывыжы дээрге калдыг-даа чурттуг экономиктиг күчү-лүнүчү база бир чугула көргүзүлгө-нүн бирөөн. Ол мындыг болбас ар-гажок, чүгө дээрге, бисте хөмүр даш улеттүрү будуругаларын чугула оттулар чүгүлү болуп турар. Бистин оттулар республикада будуругалар чыл санында-ла муң-муң тонна оттулар чүгүлү зарылдаар. Тен одалга системаалыг чуртталга бажына-рынын өвөшө туттунганындан хөмүр дашты чуртталгы чон чылдын-на хөй-хөй тоннаны салып ап турар болгай. Чүгө 1962 чылда Кызылдың улеттүр будуругаларыне болгон чуртталгы чоңуна 146,5 муң тонна хөмүр дашты саткан, а бо 1963 чылда будуругаларыне болгон чуртталгы чоңга 190 муң тонна хөмүр дашты садарын планнаан.

Ол дээрге эрктен чылдын негел-дениден дыка улуг болуп турар. Бистин баазамс эрктен чылдын чүгө Кызыл-Хавак шахтамын хөмүр даштын салып турган. А бо чылдын Чадаанын хөмүр даш казар че-ринин хөмүр даштын садарын база биске дааскан. Оон-биле холбаштыр чүгө чуртталгы чонга хөмүр даш садары беин 40 тонна көвүдөш.

Ам бо 1963 чылда будуругаларын, албан организаастаарынын болгон чуртталгы чоңу хөмүр даш-биле хандырып ажал кандыг аяктыгы чоруп турарын көрүп көрөли.

Школаалар, уругулар албан черлери болгон кол-кол будуругалар кыш-кы үедө четир саныг хөмүр даш-кыс дөлу хандырынган. Чикеш, хоорайнын бүтү школарында 1105 тонна хөмүр дашты чедир план-ны турган, 1770 тоннаны чедирип берген. Кызылдың бус-турбинаалыг электростанциясы (директору А. Ф. Асеев) 31 муң тонна хөмүр дашты сөөртүп алып планын турган, 28 муң тоннаны өккөзүп алган. Сентябрь болгон октябрь айлар хоорайнын будуругаларыне оттулар чүл сөөртүрүнчө чугула айлар болгай. Буду-ругаларыне болгон чуртталгы чоңга хөмүр даш сөөртүп белеткээр ажал ам кидин уламчылап турар.

Ындыг-даа болза будуругаларын, албан организаастаарынын болгон чуртталгы чоңуларын хөмүр даш-биле хандырып ажалда улуг четпестөр бар дээрин айтыр журулуг. Бир кол четпес чүгө болза, албан организа-сты, будуругаларынын удурукчу-ларынын талазындан оттулар чүгүлү чогуур өй-шанда белеткеп алдырычте сагыш салбай турарында. Оон тодаргай чикештерин көргүзүп көрөли: А. Ф. Громовка удуруктан № 1 АТК 3000 тонна хөмүр дашты белеткеп алып планын турган, чүгө-лө 1400 тоннаны сөөртүп алган. Ол ышкыш № 2 автожыл-агы чери (начальниги В. И. Зубкова) 1000 тонна оттулар чүгүлү сөөртүп алып журулуг турган, чүгө 257 тоннаны өккөзүп алган. Пассажирлер АТК-зы, алгы завод, автосептелге завод дөшт чикештиг организаастаарын удурукчулары кымык үгө четир саныг оттулар чүгүлү белеткеп алдырычте сагыш салбайн турар.

Аңчыларын негелдеси

Тес-Хем районунун Эрзин сельпозу-нун белеткел конторым бо анынму сезоонунга аңчыларын белеткээр ажалды саадаткан. Сельпо аналма-кычте 120 аяк кичирин организа-стап, 11 муң аяк рубльдин өлүн белеткээр турган, мынчага чедир колхозтарын аңчылары-биле керээ чарбаан, анынбар бригадаларын тургу-саан чорук аңчыларын чокта чаа болуп өлүн селдуга илерөөн.

Сельпо ок-чезикте четге белеткеп албаан, ылангы дүрүгө бо отугун ходалары чок, а ол ышкыш аңчылар-га тааркыр чик идик, хепти баа сухарай чегелгич чөм продуктуларын чедир белеткөөн.

Анынму сезоон ам каш-ла хонгаш эгезер аларган чорукту эскерип көр-гөш, колхозтарын, сельпозун аңчы-ларын тус-тус бригадаларга үзүп, оларын айт-хөд, күш-хүнеин, ок-чезик-биле бурун хандырган, аң-наашкыч организаастыг атыккарын баа тайгаларга оларын чуртталга амдыралычте кичөөнгей күштел-дирерин Эрзин кезде Советтин күө-сүдүн, сельпозун болгон колхоз-тарын удурукчуларындын аңчылар-шынгы негезерин. К. ӨЛЗЕЙ.

Бүгү делегей журналистеринин үшкү ужуражышыкынын киржикчилеринин СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. С. Хрущевка харыы чагаазы

Хүндүдүг дээрги Дарга!

Амгы делегейде депшилгелиг журналистерин ажал-чорудулаамыга бедик үнөлөшкөнын берген Силерин бижиндере делегей журналистеринин үшкү ужуражышыкынын киржикчилери ханы өөрүп четтиргенин кичирин меделди-биле харылап тур. Дээрги Дарга, Силерин өл бижин-дер журналистерин бүгү делегей шулганынын ужу-дузанын чүгө оон-дала демелгеле өвөс — оон бистер чагай сүме, бистин бүгү оруууска аас-кежиктиг айтыла кылдыр хулап алган бис.

Термодролуг дайыннын айымын чайладырынын оруунга баштайгы бажы кылдыр Москва керезин Силерин бижиндерде үнөлөп турары-биле бистер каттыжып база делегей байдалын арыглап турар ол чугула хемчегте чагай сеткилди бүтү-ле кичилер-биле кады байыр чедирип тур бис. Тайбындын эрге-ажыктарына уду харысалга чок политикаж ойнаашкынын кылып турар мындыг бөлүктөриг чимезиникинереинге ха-маарыштыр серемчелдиг болурунче Силерин кыйгырышарыны бистер болза-ла беткип тур бис. Бир өвөс тайбындын өзүп турар күштөргө өвөс болза, ол бөлүктү уластарын салым-чолун халапка таварыштырып бо-лур турган ийик дээрин бистер медеген билип тур бис.

Бодунд хамаарышпас чоруну кедергей улуг каража-когаралдар-биле чадала алган болгон эң дээр кедир үе дөшт, тайбын, демократия бол-гон ошман чөптүг чорук дөшт демеселин берге байдаларыне ол хама-арышпас чорун камгалап турар маадырлыг улустуң чүрөө — алжир хоорайга, африк эрктөргө бистин ужуражышыкынымс ажиттынды. Хөг-жүп турар анык чурттарын журналистеринге болгон оларын дамчыш-тыр ол чурттарын уластарына Силерин чуректин ханызындан чедир-ген байырышарыны бистин журналисти шуулаанымстыг киржикчилери улуг таарымшыкын-биле утсаан.

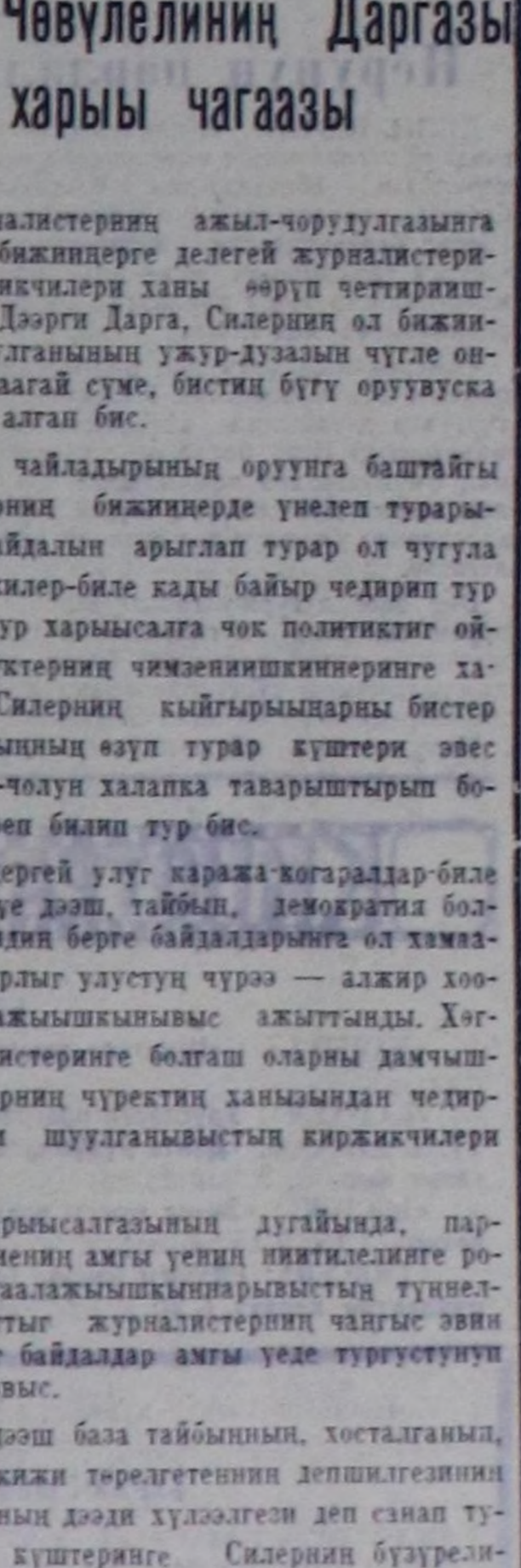
Улустуң мурунуга журналисти харысалганынын дугайында, пар-лаалганын, радионун болгон телевидениин амгы үеин ийитилелине ро-люнү дугайында бистин кылган чугаалажышыкынырынын түнөлдө-рини бодол көргөш, бүтү-ле демократтыг журналистерин чыгыс эни быжылгаарына улам-на таарымчаалыг байдалдар амгы үедө тургустунуп турар-дыр деп түнөлдө бистер кылдымыс.

Силерин кичөөнгей салганын дөшт база тайбынын, хосталганын, улустар аразына найбардын, бүтү кизи төрөлдөгөтенин депшилгенин идеалдарына бараан болурун боттарынын дөдө хулазгелен деп сизап ту-рар депшилгелиг журналистерин күштөргө. Силерин бүтүрө-лөр дөшт, Силерге база каттап өөрүп четтирерин чөпшөрөп көрүрө, дээр-ги Дарга.

ДЕЛЕГЕЙ ЖУРНАЛИСТЕРИНИН ÜШКÜ УЖУРАЖЫШКЫНЫН ПРЕЗИДИУМУ.

«Дитва» теплокотун борт, 1963 чылдын октябрь 8.

Хемчинтин суу шагдан тура Кызыл-Мажалын суур-нун чанында тургулаан улуг-биче көвүрүгүни часыч үрөдө бо-ла үрөй шаап алгаш баар турган. Ычанга өл хемни нежилдир көвүрүг тударынын айтырын Ак-Довуран—Абаза аразынын орун тудуу эгезээни-биле

Хемчинтин суу шагдан тура Кызыл-Мажалын суур-нун чанында тургулаан улуг-биче көвүрүгүни часыч үрөдө бо-ла үрөй шаап алгаш баар турган. Ычанга өл хемни нежилдир көвүрүг тударынын айтырын Ак-Довуран—Абаза аразынын орун тудуу эгезээни-биле

Х. АЛЕНСАНДР, ДЕН-ТЕРЕЗИН СЕС ЧЫЛ ШКОЛАМЫН ДИРЕКТОРУ.

Ындыг-даа болза будуругаларын, албан организаастаарынын болгон чуртталгы чоңуларын хөмүр даш-биле хандырып ажалда улуг четпестөр бар дээрин айтыр журулуг. Бир кол четпес чүгө болза, албан организа-сты, будуругаларынын удурукчу-ларынын талазындан оттулар чүгүлү чогуур өй-шанда белеткеп алдырычте сагыш салбайн турарында. Оон тодаргай чикештерин көргүзүп көрөли: А. Ф. Громовка удуруктан № 1 АТК 3000 тонна хөмүр дашты белеткеп алып планын турган, чүгө-лө 1400 тоннаны сөөртүп алган. Ол ышкыш № 2 автожыл-агы чери (начальниги В. И. Зубкова) 1000 тонна оттулар чүгүлү сөөртүп алып журулуг турган, чүгө 257 тоннаны өккөзүп алган. Пассажирлер АТК-зы, алгы завод, автосептелге завод дөшт чикештиг организаастаарын удурукчулары кымык үгө четир саныг оттулар чүгүлү белеткеп алдырычте сагыш салбайн турар.

Ю. ПАШКОВСКИЙ, оттулар чүлү садар талазы-биле районлар аразынын баазамын директору.

Нышка белен өвөс

«Межегей» совхозтун Кара-Булуң салбырында болгон Алаак сүт-бараан фермазында мал кыштагалыкынынга белеткел ажалдары дыка четпес чо-руу турар.

Алаак сүт-бараан фермазында 5 кажааны болгон малчыларын чуртталга бажынырын салтыр журу-луг. Ол ажалдар чоруйайн турар. Чыгарыс ажалдарын хандыларын,

Сонгалары болгон агаар үнөр үтте-ри чок. Кара-Булуң сүт-бараан фер-мазында улуг илек кажаанынын ити энир чыгыс кезер аптааттынмаан. Фермаларга савап сөөртүлгө-дө эгезеш. Ол ферманын эргелекчи эш Куйнов ол бүтү ажалдарын организаастаардын туржук, арагалал чо-руп турар апарган.

Хемчинтин суу шагдан тура Кызыл-Мажалын суур-нун чанында тургулаан улуг-биче көвүрүгүни часыч үрөдө бо-ла үрөй шаап алгаш баар турган. Ычанга өл хемни нежилдир көвүрүг тударынын айтырын Ак-Довуран—Абаза аразынын орун тудуу эгезээни-биле

ЧУРУНГА: Хемчинти нежилдир көвүрүг. Фото Г. ФЕДОСЕЕВИИ.

Сонгалары болгон агаар үнөр үтте-ри чок. Кара-Булуң сүт-бараан фер-мазында улуг илек кажаанынын ити энир чыгыс кезер аптааттынмаан. Фермаларга савап сөөртүлгө-дө эгезеш. Ол ферманын эргелекчи эш Куйнов ол бүтү ажалдарын организаастаардын туржук, арагалал чо-руп турар апарган.

В. ШОЙЛАА.

Н. Т. Федоренконун У Танга чагаазы

НЬО-ЙОРК. (СЭТА). Каттышкан Национал Организациянын хүлээлгөн болса, мурнуу-африкан расисттерин умуру-дурун чоң аймак-сөөк ытлар политиканын сексадырын чедип алыры болаурун, Совет чаканал турар чегалда турар чаганы КНО-нун чанында СССР-нин дааттамал талалыктын Н. Т. Федоренко КНО-нун чыгыш секретары У Танга чоруткан.

Мурнуу-африкан республикада аймак-сөөк ытлар чорутуу шыгыш буруушаан турар болгаш мурнуу-африкан республикага удуу хемчеглер алырын баш удуу көрүп турар. КНО-нун Көл Ассамблеянын 17-ги сессиясынын резолюциясын СССР-нин талалык идеологияга деген чек, чагаада демделген турар. Айыыл чок чорук чөвүлгөндө африкан-азия чурттарынын бөлүнүүнү киргизген саналын СССР-нин талалыктын база деген, ыччаарга Айыыл чок чорук чөвүлгө 1963 чылдын август 7-де

ги тускай резолюцияга аймак-сөөк ытлар чорутуу политиканын шиптирлиги-биле буруу шыгышкан, аймак-сөөк ытлардын чүдөк-буулар политиканын ойталаары мурнуу-африкан республиканын чагана албадан болуу дег чөгүрү хемчеглерин алырын чедип берген. СССР-нин Дагштык херектер министри А. А. Громиконо болгаш АКШ-тын президентини Дж. Кеннедини чугаалаарын Бонгоунун премьер-министри Чүдү-дугуушукуну-биле үндөп көргөн. Делегейини дүшкүрүтүп чорукчу чыгыштардыраарга муну соңгаарга депшилгеге аргаларын тургузуу турар саналдар бо чугааларда бар дээрин ол меделген.

Колониализмдин артышкынын узуулап талалык-биле Африка чурттарынын күрүндөрдүн болгаш чагаатарынын баштыгынын Адинс-Абе-

КНО-нун Көл Ассамблеясынын XVIII сессиясында

НЬО-ЙОРК. (СЭТА). КНО-нун Көл Ассамблеясынын XVIII сессиясынын октябрь 8-те болган хүлдүк хуралында нити чугаалаалыкта КНО-нун премьер-министри Аудла санал берген, яролук чекестик шенделерин хоругу дугайында Москва Кеңешини байыр чедирген. СССР-нин Дагштык херектер министри А. А. Громиконо болгаш АКШ-тын президентини Дж. Кеннедини чугаалаарын Бонгоунун премьер-министри Чүдү-дугуушукуну-биле үндөп көргөн. Делегейини дүшкүрүтүп чорукчу чыгыштардыраарга муну соңгаарга депшилгеге аргаларын тургузуу турар саналдар бо чугааларда бар дээрин ол меделген.

Колониализмдин артышкынын узуулап талалык-биле Африка чурттарынын күрүндөрдүн болгаш чагаатарынын баштыгынын Адинс-Абе-

рга болган конференциянын шиптирлеринин ужуру-дугаанын Аудла база меделген.

КНО-нун Көл Ассамблеясынын пленарык хуралынын түңдө кезинде мурнуу Вьетнамда кижини эргелери үрөп турар дугайында айтырым чугаалажып көргөн. Бостарынын талалыктын Чалинин төдөлери-биле кады резолюциянын төдөлөвилени киргерт. Нго Динь Дьемниң чазда-биле шажыгычтарын аразында харызааларын кол чегинге баары өрөнип көөр» сорулга-биле КНО-нун тускай төдөлөрүн мурнуу Вьетнамче чорударын болгаш хыналдыгы түндөлдөрүн дугайында ийдегиди КНО-нун Көл Ассамблеясынын XVIII сессиясында кирерин ол резолюцияга негеп турар.

Мурнуу Вьетнамдын чоңунга удуу терроруну болгаш дерин үүгедигер-

ни доп-доран сөксөдүр дугайында болуу азия-африк чурттарынын негеделин совет төдөлөр террорунун фактыларын истен көөрүн 1954 чылда-ла тургустунган. Вьетнамда хайгаарал болгаш контроль талалык-биле делегей комиссияга таазы болза чөгүрү деп саналды кирген.

Совет төдөлөрүн кийркен инквизитордук түңдөлдө Бостарынын болгаш Чалинин төдөлөрү боттарынын резолюциясынын төдөлөвилени ойталау ужурга таварышкан. Оон өскө тускай саналдар чок болган ужурунда Көл Ассамблеянын даргазы Карлос Соса-Родригестең (Венесуэла) меделген болза, терроруну болгаш дерин үүгедигерлерин фактыларын истен хынал чөгүрү КНО-нун төдөлөрүн мурнуу Вьетнамче чорудар апар, а хүд чүрүмүнү бо айтырын чугаалажып көөрүн түр сөксөдүр.

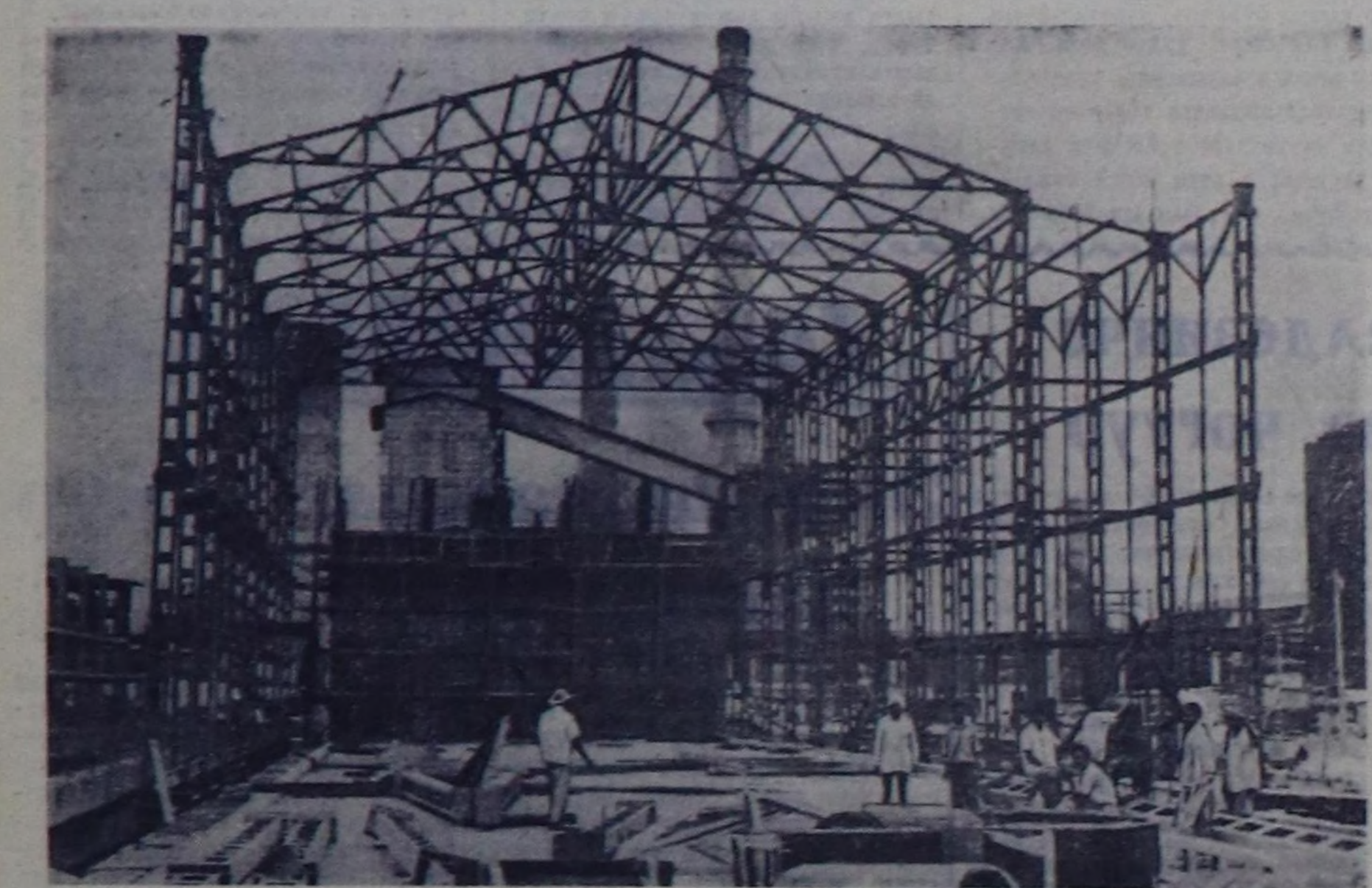
Октябрь 9-та эртеңги хуралы

НЬО-ЙОРК. (СЭТА). КНО-нун корреспонденттери С. Лосев биле Г. Васильев октябрь 9-та эртеңги хуралында чорутуу болза:

КНО-нун Көл Ассамблеясынын XVIII сессиясынын октябрь 9-та эртеңги пленарык хуралында болган нити чугаалаалыкта Киринин төдөлөктөн Зенон Ресейде бир дугаарында санал берген. Яролук чекестик шенделерин хоругу дугайында Москва Кеңешини төдөлүтүгү удуу ужуру-дугаанын болушукуну кылдыр байыр чедирген.

КНО-нун Айыыл чок чоруктуу Чөвүлгөни база Экономика болгаш социал чөвүлгөнү калбартырын, а ол чыккан КНО-нун доктары чекестик күштерин тургузарын Зенон Ресейде саналдан. Көңгө «КНО-нун хемчеглерин» ам-лаа ургучуларын ол кийрген. КНО-нун «Кемчеглерин» ол африка күрүндөгү шиптир херектеринге холгаарлашкына колониализмдин күрүндөгү ажалы турары билдирген болгай.

КНО-нун чанында Сауд Аравиянын доктары талалыктын АКШ Шуга Ири Көл Ассамблеянын эртең сессияларына колониализмге удуу чад саналдарын берип келген болза, сессия Көл Ассамблеянын XVIII сессиясында Сауд Аравиянын төдөлөрүн баштыгы Рашад Фароунити эргей болгаш чалаарыч чугаалык төдөлөр дымнаа. Сауд Аравияда монархия сүрүчүрүм камгалан,

Индия республика. Совет Эвилелиниң дузаламчызы-биле тургускан Бхилинин металлургия заводу продукциянын кол-кол хевирлерин бүдүрүп талалык төлөвилелде көргөн күчүзүн шагда-ла ажа берген. Совет тускай эртемчилерин болгаш техниканың дузасы-биле амгы үедө ол бүдүрүлгөн алыдарынын ажыларын чоруп турар. Туду шуут доозулаан соонда, оң күчүзү 2.5

миллион тонна каңчы чылда үндүрер болор. Алыдарынын программасы чаа илч домна сүңгүлөрүн түдүрүн көрүп турар, олар Азияга эң-не илч сүңгүлөр болор. Беш тоннаын сайыраңгай өңүт мартен сүңгүлөрүн база түдүр болгаш оон-оо өскө.

ЧУРУКТА: № 5 жок батареясында оттулар черниң металлконструкциянын этеп турары. СЭТА-нын фотохрониказы.

Моол-совет найыралдын айынын хүннеринде

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). Моол-совет найыралдын айы МАР-да чедикчининг эртип турар.

Ол айнын чорудуулаанында моол амылчы чоннар совет кижилерин амыл-амырларын болгаш күш-ажылын калбад-биле талыштып турар. Моол найыралдын болгаш чурттуу аймактарынын чуртталгаларына лекцияларын номчуу, совет кино-чуртуктарын көргүзүп, Моола социализм тургузарына дуулаан турар совет тускай эртемчилер-биле ужурашкыныннары организатар турар. СССР-де коммунист тургузуушуну дугайы чугаалап турар фото делегелери, совет номнарын болгаш совет чуртуктарын чурттарынын делегелерини чуртта ажыткылаан.

Уаут Октябрын 46 чык оңта болгаш моол-совет найыралдын айында баралгакан боттарынын күш-ажылын чедикчинеринин дугайы ажычыннар болгаш эртарлар кайра турарлар.

Соңгулдага чөөн үзелдиг күштериниң тиелелгези дээш ГКП Тк-ның пленуму

АФИНЬ. (СЭТА). «Шиниң үндө радио-станциянын айтышпаан, «Авг» солунун дымнаан турары-биле алгаш, Грециянын Коммунист партиясынын ТК-зынын бешки пленуму болуп эрткен.

ГКП ТК-ның бирги секретары К. Коллявинистин Грецияда чаа байдал болгаш ам болуп парламент соңгулдазына демисел деп ийдегиди пленумга дымнаан.

Грецияда политиктиң байдалын болгаш парламент соңгулдазы-биле болгаш партиянын сорулгаларын дугайында, а ол ийдегиди дегейин коммунист шимчээсинде байдалын дугайында шиптирлерин пленум хүлөп алган. Политика талалык-биле хоругаттырганнар хостарын дээш демисел күштелерин грек улусту кийгыр турар кийгыртыгы пленумун киржикчилери хүлөп алган.

Солуга парлап үндүргөн, Грецияда шиптир политиктиң байдалын дугайында шиптирлер ГПК ТК-ын болза, ам болуп парламент соңгулда-

АКШ-тын президентизинин парлаг конференциясы

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Парлаг конференциянын АКШ-тын президентизинин Д. Кеннедини меделгези болза, Совет Эвилелинге болгаш Чөөн Европаның социализмге өскөндө чурттарына кызыл-тасты салаары америк экспорттарга чазык чыгарып, Кызыл-тасты чазыкка АКШ-тын чазык соңгулдага болулу турарын ол меделген.

Яролук чекестик объектилерин орбиталы салып үндүрерин хоругу дугайында айтырынын талалык-биле Каттышкан Штаттарын болгаш Совет Эвилелиниң болгаш дугуу турарына Кеннеди күөл хангынын ийрейген. Бистин болгашы-биле амгы алгыра, бо дугайында дугуулааны

ий таланып эвес, а Каттышкан Национал Организациянын дамчытып кылган турар ужурул деп, ол чугаалаан.

Президентиниң оон ийде меделгези болза, АКШ биле Совет Эвилелинин аразында чорудаларын келер үедө кылды-даа чекестик уксусажынын чокка кылдырып Каттышкан Штаттарын чорударын турар. Октябрь 10-да СССР-нин Дагштык херектер министри А. А. Громиконо биле ужуражып деп турар дугайы чугаалаан. Кеннединиң меделгези болза, ийн талаларын бот-боттарынын соңгулдага айтырыларын чугаалажып көөрүн ол ужуражышкына үргүчүдөр.

„Байлантарын амылчы чоннун холунга дамчыдып бээр“

АЛЖИР. (СЭТА). Күрүне секторуна төдөлөп турар алжир таразынын сьездини октябрь 25-тен 27-ге чедер болуп эртер, ол сьездиниң мурнунда департаментилерге таразы сьездилерин эртерилээр деп, Алжир Республиканын президентизини Бен Белла парлаг конференциясына чүве чугаалааш, дымнаган.

Президентиниң чугаалааны болза: «Бистер чүдүтүп чекестик-тоогулук март декреттерин феллатарын холуга берген бис. (Европей-колониистерге хамаарыш турган бодурулдерин националистаар дугайында декреттер-редакциянын тайымлыр). Европейкилерге хамаарыш турган черлерин националистаар болза бис.

Ам таракчыларын холуга турар ол чөксө болза, черин болбаазырадып турар кижилерге черин бээр деп принциптин тодарагайлашкынын берилген.

Нерунун парлаг конференциясы

ДЕЛИ. (СЭТА). «Индиянын даатлык политиканын үндөлдөрүн өскөрилгезин, Бичалла-даа Кыдатка бистин хамаарышпас өскөрилген. Шериг белеткелерин күштелерин ужурга таварышкан бис»-деп, премьер-министр Неру парлаг конференциясына меделген.

«Американың үнү» деп радиостанциянын дамчыдыктын Калкуттага тургулар дугайында айтырыга хамаарыш Неру болза өскө күрүне өмүрүнүн демисел дамчыдык чорударын ийдегиди дамчыдыктын индий черге ажылашас умурул деп онзаал меделген.

Бир өскө дугуулаанын негеделерин өскерт дугайында дугуулушукун чедип алдымса болза, ук дамчыдыктын тургуспа апар деп, премьер-министр онзаал меделген.

Неру ишти ки айтырылгара дыка

КИНОТЕАТРАДА

БӨГҮН

«НАЙЫРАЛ»: «Шиник төвиг», 9, 10.50, 2.40, 4.30, 6.20, 8.10, 10 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: Уругларга программа, 10 шакта. «Маргыдаа яблогу», 11, 1 шактарда. «Данте мудумчуга алуручуга» 3, 7 шактарда. «Дон-галыг бис», 5, 9 шактарда.

«ВОСТОК»: «Эң-не оюмун поед» 7.15, 9.15 шактарда. «Ыржим эвес болур» 3.15, 5.15 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Дээрги башы Ганибаб» 2.30, 4.30 шактарда. «Руминиетин херээ» 6.30 шакта, «Чаңгы» 8.30 шакта.

Тываның хоочун мураңкы аңчыларынын бирээни, СЭКП кижигүну

БАРААН МЫРЛАА ХУРЕНОВИЧ

оозат-оюлска таварышкан мөзаны СЭКП Тоду болгаш райкудукта тынышпаан, ханы жакымдык оон аг-бүдөлгө илереп тур.

Венесуэла соңгулдаар бүдүүзүндө

чазда-ла ол бүгү политиктиң чугаалуушукун болгаш, Бетанкур боза-ла Хименес шыккан, америк империализмдин шак-ла ийдегиди дымнаган чалык болу берген. Америк капитализмдин чурттуң национал байлаан молчүрү чоруп күштелген. Нефитден алгыра, олар соолугу чылдарда Венесуэлаын кайгамчак хой демир алган байлактарын база сегирип алган. Нефитден күрүне саңына кирип турар дык хой ортуларын чыгырчын болдуктерин байып алынганы болгаш таарымас хөөн кирген чоңу Бетанкурну чыгарга тудуу алырчына дуулаан турар полцияны күчүлүк апаратты болгаш шериин тургузарына ажылап турар. Демиселдегиди ажылашкынын полция дериндегиди турар. Муң-мун кижилерин кара-башкынаан. Коммунист партияны «көбүлдүр» дашкаар организацияны чыгарып чазыган.

Кара-туразында ажылашкынынга болгаш полцияны дериндегиди кийнегерге харым кылдыр чөөн үзелдиги политиктиң организациалар чегин чылдып төвүчүдө болууду чекестик күштерин (ФАЛН) хосталган. Национал фронтуну тургускан. Ол чекестик күштер полцияны дериндегиди кийнегерден чоңу камгалар сорулаалык, ФАЛН-нын отрядтары полцияны турштарына халдап, политика талалык-биле хоругаттырганнар солуп алыр дээш полциянын офицерлерин тудуу ал турар. Кол-ла дашкы америк империализм чыгыш ужурунда, ФАЛН-нын отрядтары хамыктын мурнунда нефть тудууштыгы черлерге болгаш американын болуп турар өскө-да бүдүрүлгелерге согушукуну таварыштыр турар.

Шак мынды дүшкүрүтүп болгаш болуктерин нарын байдалда Венесуэла бо чылдык декабрда бүгү-нитин соңгулдаар болуп, ийнен республиканың президентизин болгаш Национал конгресстин (парламентиниң) кижигүнури соңгаан турар ужурулук. Барын үзелдиги реаксымгы дегерге-даа, чөөн үзелдиги демократтык дегерге-даа соңгулдаар үзелдиге болгаш аразында чаржалашкынын ийдегиди хой санын партиялар киржи болгалык-биле байдал нарындып турар.

Национал эрге-ажыкты хоралан сандыгаар болгаш ону америк империализмдин эрге-ажыктарына чагартып дээр болууду политиканын түндөлдө Бетанкур политиктиң буржуа болуктериниң дык хой кезиндегиди деткимчезин безин чидирген. Бетанкурнуң «Демократтык хөдөлөшкүн» дээр партиязы чарып дүшкөн. Чарышкынын соонда шак-ла ийдегиди аттыг ийн партия тыптып келген. Чазак бюрократизмин болгаш саттыкчыны профинилдеринин удуручкучларынын чамдык кезең бо-лууду састынында кийрин турар ол партияларын бирээни «Эрни твар-дана деп ат-биле суралган, Американың улангышкынын ол партияны Бетанкурну деткин үргүчүдөр.

вишан. Бетанкурнуң чазда «Социал-христиан партия» дийр партиянын деткимчезин база ажылап турар. Ол дээрге үлүг чер элекчилериниң эң-не реаксымгы капитализмдин болгаш чурттуң католиктерин хура-хиндиги үстү болуучу партияны-дыр. Ол партияны чоктоо чаа болган сьездини тайбыч кожа-көбөз догунаашкына удурулун турган оң сүзүгү арнын тодарап коругура Бетанкур-даа, оон камгалачкылары «американын-даа хөөн чок болуп турар. Леонини «уручулукту политиктиң ажалдык» кылдыр алып турган-ла, Бетанкур Леониниң чурттуу «куштал» турар кызыл байлаанын үндүрүп шыгалдык бо, шыгалдык бо дээрине ингилизикинин чугаалап турар. Бирээр чугаалаарга, Бетанкур болгаш оң америк камгалачкылары Леони ушкыла удуу бөзүчүрүм камгалан шыгалдык болуушукуну октадырыптар деп карашын дугуулар. Оон оңунга Бетанкур мурнунда ишти херектер министри чорудан — калачалык реакционер болгаш американын ажалдык Карлос Андрес Перестин кандидаттары саналдан турар, ону шериг болуктери боза дегетип турар.

Чазактык боза бир өскө партияны «КОПЕЛ» президент албан-дужаалга болууду чыгыш секретары Рафаэль Кальдерин кандидат кылдыр дегешкен. Ол херезинде ол партияның удуручкучлары Леони-биле чекестик чугаалажып, апаа деткимче көргүзүп азыл турар, чүге дээрге чөк кандидаттарын тикчөө таварыла-да, келер үенч чазыкка министр албан-дужааларын алынганы турар ол.

Кандидаттарга хамаарыштыр оппозиист партияларын лагеринде боза долу чөпшээржиле чок. Ол партиялар дөрт кандидаттарын депшилген. Оларын аразында дык суралгачы ажылашкылар: Ховито Вильяльба биле алмарал Вольфганг Ларрасабаль биле. Диктатор Хименести дүжүр октаан 1958 чылдын тура-шкынында Ларрасабаль шыгалдык

раңгай ролдуу болган. Оппозициянын бүгү кандидаттары СССР-биле болгаш социализмге бүгү чурттар-биле таарымчалык санды болгаш дипломаттык харызааларын каттап тургузуп дээр дээш демисел турарын дегердегиде чөгүрү. Бичаллажок оппозиист күштерин аразында озаланнаш чоруп соңгулдаар үзелдө олларын аштырышкына таварышкы болуучун айылын тургузуу турар. Ол айымыз венесуэл коммунисттер болгаш «Чөөн үзелдигериниң революшун шимчээсинин» партия айтып турар. Чуртта политиктиң кривизини тайбыч шиптирлеринин аргаларын ийде бирээни кылдыр көрүп турары бүгү-нитин соңгулдаарга боттарыны киржи болгаларын дугайы ол ийн партиялар калы кылган меделгезини амынаткан. Соңгулдаарга боттарынын кандидаттарын кирер эргелерин казыгырар ужурунда бо ийн партиялар Бетанкурнуң дээрин сүрүчүрүмунга удуу, чуртуу америк империализминин даралыгында хостар дээр демиселдин турар национал күштерин болгаш кандидаттарын деткин турарын меделгези чөгүрү.

Хосту демократтык соңгулдаар дээр демиселге төлөзө, коммунисттер болгаш «мирчилер» болза чөгүлө тилелгени берги деп эвес, харым чердин алдыгын тилелгени реакционердин талалында болууну чаздааш халдашкындардан камгалар арганын база берги деп дурум сүзүлгө соңгулдаарга магадылал кылдыр сандык аял фронтуну тургузарыны бүгү оппозиист партияларын кийгыр турар. Чыгыш кандидаттарын догуулар каттыжарыны база Венесуэлаын хамаарышпас чорунун херезиндегиди болуу чарыкталарга чедирги деп чаа чазакты тургузар дээр демиселге дугуулаанын чедип алдыр ол партиялар оппозиист болуктерин кийгырлар турар.

раңгай ролдуу болган. Оппозициянын бүгү кандидаттары СССР-биле болгаш социализмге бүгү чурттар-биле таарымчалык санды болгаш дипломаттык харызааларын каттап тургузуп дээр дээш демисел турарын дегердегиде чөгүрү. Бичаллажок оппозиист күштерин аразында озаланнаш чоруп соңгулдаар үзелдө олларын аштырышкына таварышкы болуучун айылын тургузуу турар. Ол айымыз венесуэл коммунисттер болгаш «Чөөн үзелдигериниң революшун шимчээсинин» партия айтып турар. Чуртта политиктиң кривизини тайбыч шиптирлеринин аргаларын ийде бирээни кылдыр көрүп турары бүгү-нитин соңгулдаарга боттарыны киржи болгаларын дугайы ол ийн партиялар калы кылган меделгезини амынаткан. Соңгулдаарга боттарынын кандидаттарын кирер эргелерин казыгырар ужурунда бо ийн партиялар Бетанкурнуң дээрин сүрүчүрүмунга удуу, чуртуу америк империализминин даралыгында хостар дээр демиселдин турар национал күштерин болгаш кандидаттарын деткин турарын меделгези чөгүрү.

Хосту демократтык соңгулдаар дээр демиселге төлөзө, коммунисттер болгаш «мирчилер» болза чөгүлө тилелгени берги деп эвес, харым чердин алдыгын тилелгени реакционердин талалында болууну чаздааш халдашкындардан камгалар арганын база берги деп дурум сүзүлгө соңгулдаарга магадылал кылдыр сандык аял фронтуну тургузарыны бүгү оппозиист партияларын кийгыр турар. Чыгыш кандидаттарын догуулар каттыжарыны база Венесуэлаын хамаарышпас чорунун херезиндегиди болуу чарыкталарга чедирги деп чаа чазакты тургузар дээр демиселге дугуулаанын чедип алдыр ол партиялар оппозиист болуктерин кийгырлар турар.

РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХӨРЖҮМ-ШИИ ТЕАТРЫНГА

1963—1964 ЧЫЛДАРНЫҢ ТЕАТР СЕЗОНУ АЖЫТТЫНАР

БӨГҮН

Игорь СОБОЛЕВТИН

Х а й г ы л ч ы л а р

деп романтиктин, 3 көжөгелин, 9 көргүзүлгү шинзи болур.

Эгелээрши октябрын 7 шакта.

Ол-ла ши октябры 13-те хүндүс болгаш кежээ база болур.

Хүндүсүзүнүн эгелээрши—12 шакта, а кежээкинини — 7 шакта.

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл Шөгилка — Коваченко күзүчүзү. Телфонлары: Редакторунуң 24 — 63, редакторуну орадакчыларын 35 — 24, 25 — 38, идеология кылжынын 37 — 13; харысаталык керектерин 23 — 35, чазда ажылашкы бүдүрүлгелерин болгаш партияны амылчы елдинин 25 — 38, 23 — 54, үлгүгү бүдүрүлгелерин партияны амылчы елдинин 22 — 64, чагаа, ажылап болгаш кээзө көрөткөччилер база совет тургузуу болгаш амылчылар елдинин 21 — 27, иштиги информация елдинин 20 — 60, бухгалтериянын 31 — 75, корректорларын 21 — 47, солун келбейн баарга 32 — 75 телефонго болгаш.